

NATURA 2000 - STANDARDOWY FORMULARZ DANYCH

dla obszarów specjalnej ochrony (OSO),
proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (pOZW),
obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (OZW) oraz
specjalnych obszarów ochrony (SOO)

OBSZAR PLH180055
NAZWA
OBSZARU Enklawy Puszczy Sandomierskiej

ZAWARTOŚĆ

- [1. IDENTYFIKACJA OBSZARU](#)
- [2. POŁOŻENIE OBSZARU](#)
- [3. INFORMACJE PRZYRODNICZE](#)
- [4. OPIS OBSZARU](#)
- [6. POWIĄZANIA OBSZARU](#)
- [7. MAPA OBSZARU](#)

1. IDENTYFIKACJA OBSZARU

1.1. Typ B	1.2. Kod obszaru PLH180055	Powrót
---------------	-------------------------------	------------------------

1.3. Nazwa obszaru

Enklawy Puszczy Sandomierskiej

1.4. Data opracowania 2011-05	1.5. Data aktualizacji 2025-05
----------------------------------	-----------------------------------

1.6. Instytucja lub osoba przygotowująca wniosek:

Nazwisko/Organizacja:	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
Adres:	Polska Al. Jerozolimskie 136 Warszawa 02-305
Adres e-mail:	kancelaria@gdos.gov.pl

Data zaproponowania obszaru jako OZW:	2014-04
Data zatwierdzenia obszaru jako OZW(*):	2015-12
Data objęcia obszaru ochroną SOO:	2022-12
Krajowe odniesienie prawne dla formy ochrony SOO:	rozp. MKiŚ z dn. 2 września 2022 r. w spr. soo Enklawy Puszczy Sandomierskiej (PLH180055)

2. POŁOŻENIE OBSZARU

2.1. Położenie centralnego punktu [wartości dziesiętne stopni]:

Długość geograficzna
21.8309

Szerokość geograficzna
50.4499

2.2. Powierzchnia [ha]:

7952.49

2.3. Obszar morski [%]

0.0

2.5. Kod i nazwa regionu administracyjnego

Kod poziomu NUTS 2

Nazwa regionu

PL32	Podkarpackie
------	--------------

2.6. Region biogeograficzny

Kontynentalny (100.0
%)

3. INFORMACJE PRZYRODNICZE

3.1. Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

Typy siedlisk wymienione w załączniku I						Ocena obszaru			
Kod	PF	NP	Pokrycie [ha]	Jaskinie [liczba]	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Reprezentatywność	Powierzchnia względna	Stan zachowania	Ocena ogólna
2330			46.65		G	B	B	B	B
4030			1872.05		G	B	A	B	B
6410			60.1		G	C	C	C	C
6510			111.11		G	C	C	C	C
7110			50.46		G	B	C	B	B
7140			60.75		G	B	C	B	B
7150			3.07		G	A	C	A	B
9110			4.2		G	D			
9170			178.37		G	B	C	B	B
91D0			20.56		G	B	C	B	B
91E0			8.63		G	D			
91F0			49.71		G	B	C	B	B

- PF: dla typów siedlisk, do których mogą odnosić się zarówno formy priorytetowe, jak i niepriorytetowe (6210, 7130, 9430) należy wpisać „x” w kolumnie PF celem wskazania formy priorytetowej.
- NP: jeśli dany typ siedliska nie istnieje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Pokrycie: można wpisywać z dokładnością do wartości dziesiętnych.
- Jaskinie: w przypadku siedlisk typu 8310 i 8330 (jaskinie) należy podać liczbę jaskiń, jeśli nie są dostępne szacunkowe dane na temat powierzchni.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie

częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe).

3.2. Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków

Gatunki					Populacja na obszarze						Ocena obszaru			
Grupa	Kod	Nazwa naukowa	S	NP	Typ	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Jakość danych	A B C D	A B C		
						Min	Maks		C R V P		Populacja	Stan zachowania	Izolacja	Ogólnie
A	1188	Bombina bombina			p	1000	1000	i	R	G	C	B	C	B
M	1352	Canis lupus			p	4	4	i	R	G	D			
M	1337	Castor fiber			p	30	30	i	R	G	D			
I	4030	Colias myrmidone			p	1	100	i		M	D			
M	1355	Lutra lutra			p	12	12	i	R	G	D			
I	1060	Lycaena dispar			p	1	10	i		M	D			
I	1084	Osmoderma eremita			p	11	50	i		M	C	C	A	C
I	6179	Phengaris nausithous			p	1	100	i	R	M	C	C	C	C
I	6177	Phengaris teleus			p	1	100	i	R	M	C	C	C	C

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- S: jeśli dane o gatunku są szczególnie chronione i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Typ: p = osiadłe, r = wydające potomstwo, c = przelotne, w = zimujące (w przypadku roślin i gatunków niemigrujących należy użyć terminu „osiadłe”).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki według standardowego wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = obecne - wypełnić, jeżeli brak jest danych (DD), lub jako uzupełnienie informacji o wielkości populacji.
- Jakość danych: G = „wysoka” (np. na podstawie badań); M = „przeciętna” (np. na podstawie częściowych danych i ekstrapolacji); P = „niska” (np. zgrubne dane szacunkowe); DD = brak danych (kategorię tę należy stosować wyłącznie, jeśli nie da się dokonać nawet zgrubej oceny wielkości populacji - w takiej sytuacji można pozostawić puste pole dotyczące wielkości populacji, jednak pole „Kategorie liczebności” musi być wypełnione).

3.3. Inne ważne gatunki fauny i flory (opcjonalnie)

Gatunek					Populacja na obszarze				Motywacja						
Grupa	KOD	Nazwa naukowa	S	NP	Wielkość		Jednostka	Kategoria	Gatunki wymienione w załączniku	Inne kategorie					
					Min	Maks		C R V P		IV	V	A	B	C	D
P		Cyperus flavescent							V						X
P		Elatine alsinastrum							V						X
P		Eleocharis ovata							R						X

- Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, Fu = grzyby, I = bezkręgowce, L = porosty, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.
- KOD: w odniesieniu do ptaków z gatunków wymienionych w załączniku IV i V należy zastosować nazwę naukową oraz kod podany na portalu referencyjnym.
- S: jeśli dane o gatunku mają charakter poufny i nie mogą być udostępnione publicznie, należy wpisać „tak”.
- NP: jeśli dany gatunek nie występuje już na danym terenie, należy wpisać „x” (opcjonalnie).
- Jednostka: i = osobniki pojedyncze, p = pary lub inne jednostki Według standardowego Wykazu jednostek i kodów zgodnego ze sprawozdawczością na podstawie art. 12 i 17 (zob. [portal referencyjny](#)).
- Kategoria: kategorie liczebności (kategoria): C = powszechne, R = rzadkie, V = bardzo rzadkie, P = występuje.
- Kategorie motywacji: IV, V: gatunki z załączników do dyrektywy siedliskowej, A: dane z Krajowej Czerwonej Listy; B: gatunki endemiczne; C: konwencje międzynarodowe; D: inne powody

4. OPIS OBSZARU

4.1. Ogólna charakterystyka obszaru

[Powrót](#)

Klasa siedliska przyrodniczego	Pokrycie [%]
N12	5.87
N10	23.25
N16	8.25
N17	7.64
N19	9.1
N09	12.83
N08	17.2
N23	0.0
N04	1.78
N07	3.11
N06	10.98
Ogółem pokrycia siedliska przyrodniczego	100

Dodatkowa charakterystyka obszaru:

Obszar Natura 2000 Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055 stanowi 10 odrębnych części, położonych w województwie podkarpackim, powiatach: kolbuszowskim (gm. Majdan Królewski), niżańskim (gm. Jeżowe, Nisko, Rudnik nad Sanem), stalowowolskim (gm. Bojanów, Stalowa Wola, Zaleszany) i tarnobrzeskim (gm. Baranów Sandomierski, Grębów, Nowa Dęba). Zgodnie z fizyczno-geograficznym podziałem Polski opisywany obszar znajduje się w prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym. Znaczący udział w obszarze mają utwory eoliczne, tworzące złożone układy wydym. Bezodpływowe zagłębienia zajmują torfyzny. Znamionną cechą jest duży kontrast siedliskowy, występujący często pomiędzy sąsiadującymi płacami roślinności. Z jednej strony są to ekosystemy wykształcone na piaszczystym i wybitnie suchym podłożu, z drugiej zaś – położone w lokalnych obniżeniach i silnie uwilgotnione. Pokrywa glebowa jest mocno zróżnicowana pod względem typologicznym, co wynika z urozmaiconej budowy geologicznej. Największą część Obszaru stanowią rozległe kompleksy wydymowe, na których zlokalizowano poligon wojskowy koło Nowej Dęby. Poza terenem poligonu na uwagę zasługują również enklawy ze zbiorowiskiem łąk świeżych i bogatych florystycznie. Enklawa najbardziej wysunięta na zachód tworzona jest głównie przez wilgotne łąki trzęślicowe, natomiast na wschodzie występują enklawy pokryte zbiorowiskami leśnymi m.in.: grądy subkontynentalne Tilio-Carpinetum oraz łągi dębowo-wiązowo-jesionowy Ficario-Ulmetum. Mniejszy

udział mają łągi olszowe i kwaśne buczyny. Położenie geograficzne, uwarunkowania klimatyczne i geologiczne sprawiają, że jest to bardzo interesujące miejsce z biogeograficznego punktu widzenia spotykają się tu elementy (gatunki, zbiorowiska roślinne) o charakterze atlantyckim, borealnym, stepowym i górskim.

4.2. Jakość i znaczenie

Przedmiotem ochrony w obszarze jest 11 typów siedlisk przyrodniczych: 2330, 4030, 6410, 6510, 7110, 7140, 7150, 9110, 9170, 91D0 i 91F0, a także 5 gatunków zwierząt: kumak nizinny, szlaczkoń szafraniec, pachnica dębowa, modraszek nausitous i modraszek telejus.

2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (Corynephorus, Agrostis)

Część obszaru stanowią rozległe kompleksy wydmowe, na których zlokalizowano poligon wojskowy koło Nowej Dęby. W obszarze stwierdzono 8 płatów siedliska 2330. Reprezentatywność siedliska otrzymała ocenę dobrą – B. Na taką ocenę zaważył duży udział gatunków charakterystycznych dla siedliska m.in.: szczytlichę siwą. Na obniżenie oceny wpływ ma udział gatunków ekspansywnych – trzęślicy modrej, wrzосу zwyczajnego, obcych gatunków inwazyjnych – przymiotno kanadyjskie oraz ekspansja krzewów i podrostu drzew. Dodatkowo ocenę obniża wskaźnik „występowanie procesów eolicznych”. Powierzchnia siedliska stanowi $15\% \geq p > 2\%$ powierzchni tego siedliska przyrodniczego w odniesieniu do skali całego kontynentalnego regionu biogeograficznego (powierzchnia względna – B). Stan zachowania w obszarze oceniono jako dobry (B), na który składają się: stopień zachowania struktury (II – dobrze zachowana: duży udział gatunków charakterystycznych, udział gatunków ekspansywnych, obecność obcych gatunków inwazyjnych oraz ekspansja krzewów i podrostu drzew, występowanie procesów eolicznych), stopień zachowania funkcji (II – dobre perspektywy: na większości stanowisk perspektywy ochrony określono jako właściwe. Nie przewiduje się znacznego oddziaływania czynników zagrażających). Ocena ogólna: B (dobra).

4030 Suche wrzosowiska (Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno Arctostaphyilion)

Siedlisko 4030 występuje na terenie poligonu wojskowego. W trakcie badań terenowych stwierdzono 38 płatów siedliska w obszarze. Reprezentatywność dobra – B. Na taką ocenę wpływ miał duży udział gatunków charakterystycznych dla siedliska, obecność gatunków ekspansywnych, m.in. trzęślicy modrej oraz obecność gatunków inwazyjnych – czeremchy amerykańskiej. Powierzchnię względną oceniono na A ($100\% \geq p > 15\%$) w odniesieniu do skali całego kontynentalnego regionu biogeograficznego. Stan zachowania oceniono jako dobry – B, podstawą przyjęcia takiej oceny były podkryteria: stopień zachowania struktury (II – dobrze zachowana: dobrze wykształcona struktura zbiorowiska, obecne wszystkie stadia wiekowo-rozwojowe wrzосу zwyczajnego, nieznaczna obecność gatunków ekspansywnych, oraz gatunków inwazyjnych), stopień zachowania funkcji (II – dobre perspektywy: sukcesja na części płatów - ekspansja krzewów i podrostu drzew – sosny i brzozy, mimo tego procesy sukcesyjne następują w powolnym tempie. Generalnie perspektywy zachowania siedliska są dobre). Ocena ogólna: B (dobra).

6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion)

Siedlisko tworzy 12 płatów, charakteryzujących się średnim stopniem fragmentacji. Z gatunków charakterystycznych w obszarze notowano m.in.: czarcikęs łąkowy, trzęślicę modrą, oraz bukwicę zwyczajną. Reprezentatywność znacząca – C. Na taką ocenę miał wpływ niski udział gatunków charakterystycznych, obecność gatunków dominujących, inwazyjnych oraz ekspansywnych. Powierzchnia siedliska stanowi poniżej 2% powierzchni tego siedliska przyrodniczego w odniesieniu do skali całego kontynentalnego regionu biogeograficznego (powierzchnia względna – C). Stan zachowania oceniono jako średni lub zdegradowany – C, podstawą przyjęcia takiej oceny były podkryteria: stopień zachowania struktury (III – średnio zachowana lub częściowo zdegradowana: niska liczba gatunków charakterystycznych, obecność gatunków ekspansywnych takich jak śmiałek darniowy, w niektórych płatach pojawiały się gatunki inwazyjne – nawłóć późna, miejscami obserwowano ekspansję krzewów i podrostu drzew oraz pozostawiony wojłok), stopień zachowania funkcji (III – średnie lub niekorzystne perspektywy: odchodzenie od tradycyjnej, ekstensywnej gospodarki łąkarskiej, co w efekcie prowadzi do przemian sukcesyjnych i degeneracyjnych), możliwość odtworzenia (II – możliwe przy średnim nakładzie środków: działania polegające na odtworzeniu prowadzą się do wykonywania zabiegów ochronnych polegających na użytkowaniu kośno-pastwiskowym oraz wycinaniu krzewów i podrostu drzew). Ocena ogólna: znacząca – C.

6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris)

Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie w granicach obszaru tworzą 26 płatów, rozproszonych na całym obszarze oraz silnie zróżnicowanych ze względu na stopień uwilgotnienia i

najczęściej użytkowanych w sposób ekstensywny. W obszarze stwierdzono występowanie podtypu 6510-1 (łąka rajgrasowa – owsicowa). Z gatunków charakterystycznych w obszarze stwierdzono m.in.: kozibród wschodni, rajgras wyniosły, szczaw rozpierzchły oraz dzwonek rozpierzchły. Reprezentatywność: C (znacząca). W obszarze płaty siedliska cechują się zubożonym składem gatunków charakterystycznych dla siedliska, obecnością gatunków ekspansywnych i inwazyjnych, ekspansją krzewów i podrostu drzew. Powierzchnia siedliska stanowi poniżej 2% powierzchni tego siedliska przyrodniczego w odniesieniu do skali całego kontynentalnego regionu biogeograficznego (powierzchnia względna – C). Stan zachowania oceniono jako średni lub zdegradowany – C, podstawą przyjęcia takiej oceny były podkryteria: stopień zachowania struktury (III – średnio zachowana lub częściowo zdegradowana: zaburzone proporcje udziału gatunków dwuliściennych i traw, zubożenie składu gatunkowego przy jednoczesnej ekspansji niektórych gatunków oraz obecności gatunków inwazyjnych, pozostawiony wojłok), stopień zachowania funkcji (II – dobre perspektywy: nieregularne koszenie i wypas), możliwość odtworzenia (II – możliwe przy średnim nakładzie środków: wykonywanie zabiegów ochronnych polegających na użytkowaniu kośno-pastwiskowym). Ocena ogólna: znacząca – C.

***7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)**

Na obszarze Enklawy Puszczy Sandomierskiej stwierdzono jeden zwarty płat torfowiska wysokiego z roślinnością torfotwórczą o podtypie 7110-1. Torfowisko posiada dobrze wykształcony mszar kępkowo-dolinkowy z widocznymi śladami po wybuchach i pożarze. Na płacie stwierdzono sukcesje sosny zwyczajnej oraz bagna zwyczajnego. Reprezentatywność ocenia się na B – dobra. Na taką ocenę wpływ ma duża ilość gatunków typowych dla siedliska, właściwa struktura gatunkowa torfowców oraz odpowiednie uwodnienie siedliska. Powierzchnia siedliska stanowi poniżej 2% powierzchni tego siedliska przyrodniczego w odniesieniu do skali całego kontynentalnego regionu biogeograficznego (powierzchnia względna – C). Stan zachowania oceniono jako dobry – B, podstawą przyjęcia takiej oceny były podkryteria: stopień zachowania struktury (II – dobrze zachowana: duża ilość gatunków typowych dla siedliska, brak gatunków inwazyjnych i ekspansywnych, właściwie wykształcona struktura gatunkowa torfowców. Ocenę obniżą obecność krzewów i drzew), stopień zachowania funkcji (II – dobre perspektywy: zarastanie powierzchni przez krzewy i podrost drzew - sosna, brzoza, *Ledum palustre*). Ocena ogólna: B (dobra).

7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzeria-Caricetea*)

Na przedmiotowym obszarze stwierdzono 16 płatów siedliska 7140, zlokalizowanych między innymi na terenie poligonu wojskowego w Nowej Dębie. Reprezentatywność ocenia się na C – znacząca. Na taką ocenę wpływ ma zła struktura gatunkowa mchów, niski udział gatunków charakterystycznych oraz obecność gatunków ekspansywnych i inwazyjnych. Powierzchnia siedliska stanowi poniżej 2% powierzchni tego siedliska przyrodniczego w odniesieniu do skali całego kontynentalnego regionu biogeograficznego (powierzchnia względna – C). Stan zachowania oceniono jako średni lub zdegradowany – C, podstawą przyjęcia takiej oceny były podkryteria: stopień zachowania struktury (III – średnio zachowana lub częściowo zdegradowana: niski udział gatunków charakterystycznych, zła struktura gatunkowa mchów, obecność gatunków ekspansywnych i inwazyjnych, na niektórych stanowiskach obserwowano ekspansję krzewów i podrostu drzew), stopień zachowania funkcji (III – średnie lub niekorzystne perspektywy: procesy sukcesyjne – sukcesja w kierunku boru bagiennego lub olsu) oraz możliwość odtworzenia (II – możliwe przy średnim nakładzie środków: wykonywanie zabiegów ochronnych polegających na wycinaniu krzewów i podrostu drzew oraz ograniczaniu zarastania powierzchni przez trzcinę pospolitą. Ocena ogólna – C.

7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*

Siedlisko zajmuje jeden nieduży płat w sąsiedztwie siedliska 7140 oraz 7110. Z gatunków charakterystycznych stwierdzono m.in.: przygielkę białą oraz rosiczkę okrągłolistną. Stopień reprezentatywności siedliska został określony jako doskonały – A. Na taką ocenę wpływ miał duży udział gatunków charakterystycznych, brak gatunków ekspansywnych i inwazyjnych. Stwierdzona powierzchnia siedliska stanowi poniżej 2% powierzchni tego siedliska przyrodniczego w odniesieniu do skali całego kontynentalnego regionu biogeograficznego (powierzchnia względna – C). Stan zachowania został oceniony jako A (doskonały). Podstawą przyjęcia takiej oceny dla tego parametru były podkryteria: stopień zachowania struktury (I – doskonale zachowana: wskaźniki struktury i funkcji ocenione na właściwe, obecność gatunków charakterystycznych, brak ekspansywnych i inwazyjnych gatunków, pojedyncze podrosty drzew, właściwy stopień uwodnienia), stopień zachowania funkcji (II – dobre perspektywy: zagrożenie w postaci wkraczania krzewów i podrostu drzew - sukcesja). Z uwagi, iż siedlisko jest bardzo wrażliwe na zmiany warunków wodnych, troficznych, zanieczyszczenia chemiczne, zacienienie, deptanie i inne oddziaływania mechaniczne,

będzie wymagać zabiegów ochrony czynnej, które są niezbędne przy tak małej powierzchni siedliska w obszarze - zaledwie 0,007% areалу siedliska w Polsce. Warunki nie sprzyjają skuteczności utrzymania siedliska z doskonałym stanem zachowania, dlatego też nadają się ocenę ogólną B.

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*)

Siedlisko w granicach obszaru tworzy 11 płatów charakteryzujących się zwarty kompleksem.

Na obszarze stwierdzono występowanie podtypu 9170-2. Drzewostan budują lipa drobnolistna, grab pospolity, brzoza brodawkowata. Reprezentatywność ocenia się na B – dobra. Na taką ocenę wpływ ma właściwa charakterystyczna kombinacja florystyczna, brak gatunków ekspansywnych, miejscami gatunki inwazyjne – niecierpek drobnokwiatowy i czeremcha amerykańska. Powierzchnia siedliska stanowi poniżej 2% powierzchni tego siedliska przyrodniczego w odniesieniu do skali całego kontynentalnego regionu biogeograficznego (powierzchnia względna – C). Stan zachowania oceniono jako dobry – B, podstawą przyjęcia takiej oceny były podkryteria: stopień zachowania struktury (II – dobrze zachowana: właściwa charakterystyczna kombinacja florystyczna, drzewostan z obecnym starodrzewem, obecność gatunków inwazyjnych, zróżnicowana struktura pionowa i przestrzenna roślinności, obecność gatunków obcych w drzewostanie – dąb czerwony), stopień zachowania funkcji (II – dobre perspektywy: małe zasoby martwego drewna i drzew biocenotycznych, pojedyncze odnowienia obecne w każdej warstwie). Ocena ogólna: B – dobra.

*91D0 Bory i lasy bagienne (*Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis*, *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, *Pino mugo-Sphagnetum*, *Sphagno girgensohnii-Piceetum*) i brzożowo-sosnowe bagienne lasy borealne

W obszarze stwierdzono 1 zwarty płat siedliska 91D0. Siedlisko nawiązuje do boru bagiennego, o strukturze kępkowo-dolinkowej z lejami po wybuchach. Reprezentatywność dobra – B. Na taką ocenę wpływ miał właściwy stan gatunków typowych dla siedliska oraz obecność gatunków inwazyjnych i ekspansywnych. Powierzchnia siedliska stanowi poniżej 2% powierzchni tego siedliska przyrodniczego w odniesieniu do skali całego kontynentalnego regionu biogeograficznego (powierzchnia względna – C). Stan zachowania oceniono jako dobry – B, podstawą przyjęcia takiej oceny były podkryteria: stopień zachowania struktury (III – średnio zachowana lub częściowo zdegradowana: obecność gatunków charakterystycznych, niewielki udział inwazyjnego gatunku obcego w runie – czeremcha amerykańska, obecność rodzimych gatunków ekspansywnych, mały udział starych drzewostanów), stopień zachowania funkcji (II – dobre perspektywy: liczne odnowienia olszy czarnej w każdej warstwie). Ocena ogólna: B – dobra.

*91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*)

Siedlisko w granicach obszaru tworzy 5 płatów z drzewostanem tworzoną przede wszystkim przez dąb szypułkowy przy współudziale grabu. Reprezentatywność ocenia się na B – dobra. Udział gatunków charakterystycznych dla siedliska jest zubożony. Miejscami pojawiają się gatunki ekspansywne i inwazyjne. Dodatkowo siedlisko cechuje się młodym drzewostanem (około 30 lat). Stwierdzona powierzchnia siedliska stanowi poniżej 2% powierzchni tego siedliska przyrodniczego w odniesieniu do skali całego kontynentalnego regionu biogeograficznego (powierzchnia względna – C). Stan zachowania oceniono jako dobry – B, podstawą przyjęcia takiej oceny były podkryteria: stopień zachowania struktury (II – dobrze zachowana: miejscami spotykany gatunek inwazyjny – niecierpek drobnokwiatowy, niska różnorodność gatunkowa warstwy krzewów, brak gatunków obcych geograficznie w drzewostanie, zróżnicowana struktura pionowa i przestrzenna drzewostanu, na niektórych płatach zauważalne przejawy procesu grądowienia, znaczne uwilgotnienie, niewiele tylko odbiegające od stanu naturalnego), stopień zachowania funkcji (II – dobre perspektywy: obecne naturalne odnowienia drzewostanu, zbyt małe zasoby martwej materii organicznej oraz grubowymiarowego martwego drewna stojącego i leżącego, a w konsekwencji deficyt roślin i zwierząt związanych z mikrobiotopami starych i martwych drzew). Ocena ogólna: B – dobra.

1188 Kumak nizinny (*Bombina bombina*)

Gatunek stwierdzono licznie na 13 stanowiskach tj. płytki zbiornik ulegający wysychaniu oraz sukcesji roślinności szuwarowej, płytki, efemeryczny zbiornik poopadowy, stawy hodowlane: „Gliniki”, „Pańska Łąka”, „Podgrzewacz”, „Zimochowy”, „Nowaków Dół”, „Lisie Jamy”, „Malinów”, „Kosiarzowe”, oraz stawy w Jamnicy. Stan populacji oceniono na poziomie C: $2\% \geq p > 0$ populacji krajowej. Stan zachowania populacji został określony na podstawie podkryteria: stopnia zachowania cech siedliska gatunku (II – elementy dobrze zachowane: wysychanie i zarastanie małych zbiorników, drapieżnictwo ze strony ryb hodowlanych, liczna roślinność zanurzona i pływająca, łagodne nachylenie brzegów zbiornika, brak zacienienia zbiornika, obecność płyczn, brak bariery wokół brzegu zbiornika oraz zabudowy otoczenia zbiornika) – B. Izolacja: C

(populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania). Ocena ogólna: B (dobra).

4030 Szlaczkoń szafrańiec (*Colias myrmidone*)

Na obszarze objętym opracowaniem nie stwierdzono stanowisk tego gatunku. Zgodnie z danymi GIOŚ, wyginął w obszarze już znacznie wcześniej. Jest to gatunek o dużych możliwościach dyspersyjnych, bardzo chętnie migrujący, zatem może pojawić się w przyszłości. Również z uwagi na dużą dostępność siedlisk w obszarze jest prawdopodobieństwo pojawienia się gatunku, gdyż preferuje on suche śródleśne i przyleśne łąki, polany, wrzosowiska oraz przydroża w borach sosnowych. Zazwyczaj stwierdzany jest tam, gdzie występuje jego roślina pokarmowa. Podstawowym zagrożeniem dla gatunku w obszarze jest zagospodarowanie łąk i ugorów nadających się pod uprawę. Gatunek czeka na zgodę KE w celu usunięcia z SDF.

1084 Pachnica dębowa (*Osmoderma eremita*)

W obszarze objętym opracowaniem nie stwierdzono stanowisk gatunku. Stwierdzono niską liczbę grubych drzew z próchnowiskami oraz drzew, w których w najbliższym czasie takie próchnowiska mogłyby się wytworzyć. Silne i wzrastające ocienienie siedlisk typowych dla pachnicy, również bardzo ogranicza możliwość występowania tego gatunku. Niszczenie mikrosiedliska przez wygrzebywanie próchna (prawdopodobnie przez ludzi).

6179 Modraszek nausitous (*Phengaris nausithous*)

W obszarze objętym opracowaniem stwierdzono 6 stanowisk gatunku o powierzchni kolejno: 0,8 ha, 0,1 ha, 0,5 ha, 1,3 ha, 5,5 ha, 1 ha. Stan populacji oceniono na poziomie C: $2\% \geq p > 0$ populacji krajowej. Stan zachowania populacji został określony na podstawie podkryteria: stopnia zachowania cech siedliska gatunku (III – elementy średnio zachowane lub częściowo zdegradowane: brak wykaszania w odpowiednich terminach, nieusuwanie skoszonej biomasy, miejscami zbyt intensywne wykaszanie i wypas, na większości stanowisk roślina żywicielska pokrywa ok. 15-20%, lecz jest silnie zagłuszana przez nawłóć, ekspansja trzciny, nawłoci późnej, turzyc i trzęślicy modrej, na niektórych stanowiskach niewielka sukcesja drzew), możliwość odtworzenia (II – możliwe przy średnim nakładzie środków: koszenie, biomasa po koszeniu powinna być usuwana, regulowanie stosunków wodnych, powstrzymanie ekspansji krzewiastych gatunków) – ocena C. Izolacja - C – populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania. Ocena ogólna – C.

6177 Modraszek telejus (*Phengaris teleius*)

Na obszarze stwierdzono 7 stanowisk gatunku (Zaosie - 2, Nowosielec - 2, Pogoń, Rudnik, Durdy). Siedliskami gatunków są obszary o powierzchni: 0,8 ha, 0,1 ha, 0,5 ha, 1,3 ha, 5,5 ha, 1 ha oraz 3,6 ha. Stan populacji oceniono na poziomie C: $2\% \geq p > 0$ populacji krajowej. Stan zachowania populacji został określony na podstawie podkryteria: stopnia zachowania cech siedliska gatunku (III – elementy średnio zachowane lub częściowo zdegradowane: roślina żywicielska zagłuszana przez niekoszoną, często wylegającą ruń, pozostawianie biomasy, brak wykaszania lub wykaszanie w nieodpowiednim terminie, ekspansja trzciny, nawłoci późnej, turzyc i trzęślicy modrej, zarastanie przez krzewiste gatunki wierzb na niektórych stanowiskach, niewielka sukcesja drzew), możliwość odtworzenia (II – możliwe przy średnim nakładzie środków: prowadzenie ekstensywnego użytkowania kośnego, kośno-pastwiskowego lub pastwiskowego, regulowanie stosunków wodnych np. poprzez zastosowanie piętrzeń na rowach odwadniających, biomasa po koszeniu powinna być usuwana) – ocena C. Izolacja – C – populacja nieizolowana w obrębie rozległego obszaru występowania. Ocena ogólna – C.

Ponadto na terenie obszaru stwierdzono występowanie innych siedlisk i gatunków, które nie są przedmiotem ochrony obszaru: 91E0, 9110, sasanka otwarta, wilk, bóbr europejski, wydra i czerwonończyk nieparek.

*91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe)

NSiedlisko stwierdzono na terenie Nadleśnictwa Rozwadów. Z uwagi na małą powierzchnię, obszar nie stanowi istotnej ostoi dla siedliska - ocena D.

9110 Kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagetum*)

Kwaśne buczyny w granicach obszaru tworzą dwa niewielkie płyty, zajmujące wydmy śródlądowe. Z uwagi na małą powierzchnię, obszar nie stanowi istotnej ostoi dla siedliska - ocena D.

1477 Sasanka otwarta (*Pulsatilla patens*)

Stwierdzono jedną niewielką kępę sasanki otwartej w zbiorowisku kontynentalnego boru mieszanego *Peucedano-Pinetum*, w partiach szczytowych wzniesienia. Osobnik rośnie na brzegu szeroko rozjeżdżanej piaszczystej drogi, co niesie ze sobą poważne zagrożenie bezpośredniego zniszczenia stanowiska. Populacja uzyskała ocenę D.

1352 Wilk (*Canis lupus*)

Badania terenowe prowadzone w obrębie obszaru oraz przyległych kompleksów leśnych potwierdziły występowanie wilków w trzech niezależnych lokalizacjach: kompleks leśny między miejscowościami Mielec i Nowa Dęba, teren poligonu wojskowego Nowa Dęba wraz z przyległymi obszarami leśnymi oraz kompleks leśny między Rudnikiem nad Sanem i Nową Sarzyną. Drogi przebiegające w bezpośrednim otoczeniu kompleksów leśnych doprowadzają do pofragmentowania środowiska i izolacji siedlisk. Ze względu na ogromne wymagania przestrzenne wilka, powierzchnia siedliska w obszarze Enklawy Puszczy Sandomierskiej jest niewystarczająca. Izolacja gatunku doprowadzi do obniżenia zmienności genetycznej, co praktycznie oznacza degenerację osobników i ich wymieranie. Ze względu na strukturę obszaru (mała powierzchnia fragmentów leśnych) oraz niską liczebność gatunku wykazaną w trakcie prac terenowych nadano ocenę D.

1337 Bóbr europejski (*Castor fiber*)

Na obszarze potencjalne siedliska gatunku występują nielicznie, co uniemożliwia uzyskanie znaczącej populacji. Stąd obszar ma niewielką wartość dla utrzymania gatunku w szerszej skali. Na terenie Enklawy Puszczy Sandomierskiej obserwowano ślady działalności bobrów, świadczące o obecności gatunku w obszarze. Nie stwierdzono aktualnych zagrożeń, natomiast zagrożenia potencjalne związane są z bliskością dróg, stąd jako zagrożenie potencjalne można wymienić śmiertelność na drogach. W stosunku do populacji krajowej populacja bobra w obszarze jest nieistotna – ocena D.

1355 Wydra (*Lutra lutra*)

Mimo stwierdzenia obecności gatunku na obszarze, potencjalne siedliska gatunku występują nielicznie. Są to przeważnie niewielkie cieki o ograniczonej bazie pokarmowej co uniemożliwia uzyskanie znaczącej populacji. Również struktura obszaru tj. mały udział powierzchni siedlisk gatunku, pofragmentowanie obszaru oraz niewielka powierzchnia jego pławów, sprawiają, że obszar ma niewielką wartość dla utrzymania gatunku w szerszej skali. Nie stwierdzono aktualnych zagrożeń, natomiast zagrożenia potencjalne związane są z bliskością dróg (i potencjalną śmiertelnością na nich). Populacja uzyskała ocenę D.

1060 Czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*)

Gatunek stwierdzano na trzech stanowiskach, jednak populacja jest bardzo niewielka, dlatego też gatunek uzyskał ocenę D.

4.3. Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar

Najważniejsze oddziaływania i działalność mające duży wpływ na obszar

Oddziaływania negatywne			
Poziom	Zagrożenia i presje [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewnętrzne [i o b]
M	B02.04		i
M	A03.03		i
M	G05.07		b
H	I01		i
H	I02		i
H	K02.01		i
M	K02.02		i
L	D01		b

H	K02.03		b
L	A11		b
L	A03.01		i
L	H01.05		o
L	J03.01		b
L	K01.03		i
L	G01.03		o
L	K03.04		i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom	Działania, zarządzanie [kod]	Zanieczyszczenie (opcjonalnie) [kod]	Wewnętrzne / zewewnętrzne [i o b]

Poziom: H = wysoki, M = średni, L = niski.

Zanieczyszczenie: N = stosowanie azotu, P = stosowanie fosforu/fosforanów, A = stosowanie kwasów/zakwaszanie, T = toksyczne chemikalia nieorganiczne,

O = toksyczne chemikalia organiczne, X = zanieczyszczenia mieszane.

i = wewnętrzne, o = zewnętrzne, b = jednocześnie.

4.4. Własność (opcjonalnie)

Typ		[%]
Publiczna	Krajowa/federalna	0
	Kraj związkowy/województwo	0
	Lokalna/gminna	0
	Inna publiczna	0
Własność łączna lub współwłasność		0
Prywatna		0
Nieznana		100
Suma		100

4.5. Dokumentacja (opcjonalnie)

1) Cierlik G., Makomaska-Juchiewicz M., Mróz W., Olszańska A., Perzanowska J., Połczyńska-Konior G. 2006. Sprawozdanie z realizacji zadania: Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 – faza druga, etap I. Instytut Ochrony Przyrody PAN; 2) Anonimusz. 2007. Inwentaryzacja NATURA 2000 w Lasach Państwowych – 2007; 3) Cierlik G., Makomaska-Juchiewicz M., Mróz W., Perzanowska J., Król W. 2007. Załącznik 1 do sprawozdania z realizacji zadań w ramach drugiego etapu pracy pt. „Monitoring gatunków i siedlisk przyrodniczych ze szczególnym uwzględnieniem specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 – faza druga.”: Projekty raportów dla Komisji Europejskiej z wyników monitoringu i nadzoru stanu zachowania typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt, wymienionych w załącznikach Dyrektywy siedliskowej. Zadanie 1: wynik 1b. Typy siedlisk przyrodniczych; 4) Bonk M., Cieślak R., Kata K., Krawczyk R., Paruch Z., Pirożek-Nowak S., Wojton A. 2008. Wyniki prac WZS; 5) Przemyski A. 2021. Raport ochrony gatunków płazów i gatunków owadów dla obszaru Natura 2000 Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055 w województwie podkarpackim. 2020/2021. Kielce; 6) Przemyski A. 2021. Raport ochrony gatunków roślin dla obszaru Natura 2000 Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055 w województwie podkarpackim. 2020/2021. Kielce; 7) Przemyski A. 2021. Raport ochrony gatunków ssaków dla obszaru Natura 2000 Enklawy Puszczy Sandomierskiej PLH180055 w województwie podkarpackim. 2020/2021. Kielce; 8) Przemyski A. 2021. Raport ochrony siedlisk przyrodniczych dla obszaru Natura 2000 Enklawy Puszczy Sandomierskiej

6. ZARZĄDZANIE OBSZAREM

6.1. Organ lub organy odpowiedzialne za zarządzanie obszarem:

[Powrót](#)

Organizacja:	Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Rzeszowie
Adres:	Polska Józefa Piłsudskiego 38 35-001 Rzeszów
Adres e-mail:	sekretariat@rzeszow.rdos.gov.pl

6.2. Plan(-y) zarządzania:

Aktualny plan zarządzania istnieje:

☐	Tak
☒	Nie, ale jest w przygotowaniu
☐	Nie

7. MAPA OBSZARU

[Powrót](#)

Nr ID INSPIRE:

PL.ZIPOP.1393.N2K.PLH180055

Mapa załączona jako plik PDF w formacie elektronicznym (opcjonalnie)

☐ Tak ☒ Nie

Odniesienie lub odniesienia do oryginalnej mapy wykorzystanej przy digitalizacji granic elektronicznych (opcjonalnie)

--